

ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ ПРОБЛЕМИ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

Володимир Володимирович КАРПАЄВ,

*аспірант Харківського національного
університету внутрішніх справ*

В науковому співтоваристві не має сумнівів, що вкрай важко оцінити справжній розмах торгівлі людьми. У багатьох державах відсутнє відповідне спеціалізоване законодавство, в інших таке законодавство визначає лише тільки засади протидії сексуальній експлуатації для отримання комерційного прибутку та не враховує внутрішній ринок незаконної торгівлі своїми власними громадянами. Однак навіть там, де існують ефективні закони, спрямовані на боротьбу з цим видом кримінального бізнесу, він може благополучно існувати завдяки нестачі політичної рішучості, корупції або відсутності досвіду боротьби з цією проблемою [1].

Протягом значної частини історії людства, у різних культурах і на різних континентах, рабство було легальним, регульованим і поширеним. Работоргівля була поширеною практикою з довгою історією, яка суттєво відрізнялася в різних регіонах та культурах. До прикладу:

1) Стародавні цивілізації (Месопотамія, Єгипет, Греція та Рим): Рабство було поширеною рисою в стародавніх цивілізаціях. У Месопотамії та Єгипті рабів використовували для домашніх робіт, сільськогосподарської праці та великомасштабних будівельних проєктів, таких як піраміди та храми. У Стародавній Греції, особливо в Афінах, рабів використовували в домашніх господарствах, шахтах та веслярами на галерах. У Римі була величезна кількість рабів, яких використовували як домашніх слуг, ремісників, фабричних робітників і навіть як гладіаторів.

2) Ісламський світ: Рабство практикувалося в ісламських землях з VII століття. Рабів використовували для різних цілей, зокрема як солдатів (малюки в Єгипті), слуг та робітників. Ісламська работоргівля також включала перевезення рабів з Африки на Близький Схід та до Північної Африки.

3) Африканське рабство: До трансатлантичної работоргівлі в різних африканських суспільствах існували різні форми кріпосного права та рабства. Деякі з них були схожі на європейське кріпацтво, інші ж передбачали поневолення військовополонених або боржників. Африканських рабів іноді використовували як домашніх працівників або солдатів.

4) Азійське рабство: В Індії, Китаї та Південно-Східній Азії рабство існувало в різних формах. Наприклад, у Китаї рабство було переважно домашнім, тоді як в Індії кастова система мала аспекти, подібні до рабства. У Південно-Східній Азії рабство варіювалося від військовополонених до боргової кабали.

5) Америка: Доколумбові цивілізації, такі як ацтеки та майя, практикували рабство, зазвичай використовуючи рабів для праці, людських жертвоприношень або як заставних рабів (боргова кабала).

б) Європа: У Середньовіччі кріпацтво, стан, подібний до рабства, було поширеним у Європі. Кріпаки були прив'язані до землі та підпорядковувалися волі землевласників [2].

Характер рабства значно відрізнявся в цих суспільствах. В деяких воно було більше схоже на кабальну неволю або кріпацтво з певними правами або шляхами до свободи для поневолених. В інших воно було суворішим, коли раби вважалися власністю. На відміну від расово закріпаченого рабства, яке розвинулося під час трансатлантичної работоргівлі, ранні форми рабства часто не ґрунтувалися безпосередньо на расі, а на соціальному статусі, боргах, військовому полоні чи релігії [2].

Таким чином, проблема торгівлі людьми має глибоке історичне коріння і є наслідком багатовікової практики експлуатації людини іншою людиною. Ще у давніх цивілізаціях рабство було поширеним явищем і розглядалося як природна частина суспільного устрою: людей поневолювали у війнах, за борги чи внаслідок народження в рабстві, а сама ідея перетворення людини на товар заклала основу для подальших форм експлуатації. Подальша індустріалізація й урбанізація XIX століття створили нові форми експлуатації, зокрема використання дитячої та жіночої праці, а також поширення сексуальної експлуатації, що викликало перші міжнародні ініціативи щодо боротьби з так званою «білою работоргівлею». У XX столітті війни та післявоєнні кризи з масовими переміщеннями населення, сирітством і безробіттям знову загострили проблему, водночас саме тоді з'явилися міжнародні документи, які започаткували сучасні стандарти захисту прав людини. В умовах глобалізації та зростання міграційних потоків наприкінці XX – на початку XXI століття торгівля людьми перетворилася на одну з найбільш прибуткових сфер транснаціональної злочинності, адже нерівність між країнами, поширення нелегальної міграції й розвиток нових технологій лише сприяли її поширенню.

Список використаних джерел

1. Джежик О.В. Соціально-економічні і психологічні аспекти формування торгівлі людьми в Україні: теоретичні питання. Теорія і практика сучасної психології : збірник наукових праць. Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2019. № 4. Т. 1. С. 22–26
2. Deep dive into the history of Modern-day Slavery & Human trafficking / URL: <https://wearenotforsale.org/spreading-awareness/history-of-modern-day-slavery-human-trafficking/>